

YENİ DÜNYA DÜZENİ VE İKTİSAT POLİTİKALARI

Doğru-Yanlış Soruları

- 1- Ekonomik istikrar dönemlerinde piyasaya dönük müdahaleler artar. (D / Y)
- 2- 21. yy.'ın 'bir demografik geçiş' yüzyılı olacağı anlaşılmaktadır. (D / Y)
- 3- Bir ekonomideki gelir dağılımı değiştiğinde mutlak olarak tasarruf ve yatırım yapısında da değişiklik görülür. (D / Y)
- 4- 20. yüzyıla sosyalizm damgasını vurmuştur. (D / Y)
- 5- Teknolojik gelişmeyle birlikte tarımsal nüfus azalır. (D / Y)

Cevaplar:

- 1- (Y) (Ekonomik istikrarda müdahaleler azalırken, kriz dönemlerinde müdahaleler artar)
- 2- (D)
- 3- (D)
- 4- (Y) (20.yüzyıla damgasını kapitalizm vurmuştur. Kapitalizm ve demokrasi bir bütünün parçaları haline gelmiştir.)
- 5- (D)

Boşluk Doldurma Soruları

- 1- Max Weber'in sanayileşmenin psikolojik esasları hakkındaki yaklaşımına göre, modern kapitalizmin doğuşunu,da aramak gerekir.
- 2- Ülkelerin gelecekteki ekonomik gelişiminde belirleyici olmaları,nın yüksek olmasına bağlıdır.
- 3- Enflasyon Volkanı olarak anılan ülkeleridir.
- 4- Kriz yaratıcısı olan ve genelde deniz aşırı statüde çalışan yapılara adı verilir.
- 5- 21. yy. krizlerinin beraberindeda getirmesiyle her kriz bir resesyon hali yaratıyor ve bu da genelde bir depresyona (derin etkili ekonomik çöküş) dönüşüyor..

Cevaplar:

- 1- Protestan Etiğinde
- 2- Tasarruf ve Yatırım Oranlarının
- 3- Latin Amerika
- 4- Vergi Cennetleri
- 5- Kredi Sınırlaması

Test Soruları

1- Hangisi ekonomi için itici güçler arasında yer almaz?

- A) Doğal afetler
- B) Nüfus
- C) Fikir hareketleri
- D) Gelir dağılımı
- E) Kredi hacminin gelişimi

Çözüm-1 (A)

İtici güçler sırasıyla;

- Teknik
- Nüfus
- Fikir hareketleri
- Siyasal değişimler
- Kredi hacminin gelişimi
- Sosyal grupların varlığı
- Sanayi ve tarım sektörleri arasındaki ilişkiler
- Gelir dağılımıdır.

2- Aşağıdakilerden hangisi dünya ekonomisi için birinci derece itici güçler arasında yer alır?

- A) Siyasal değişimler
- B) Kredi hacminin gelişimi
- C) Sanayi ve tarım sektörleri arasındaki ilişkiler
- D) Gelir dağılımı
- E) Teknik

Çözüm-2 (E)

İtici güçler, bağımsız olarak tek tek inceleneceği gibi „birinci derecede’ ve „ikinci derecede’ etkili olarak iki grupta ele alınabilir. Birinci grupta, üç temel ve bağımsız öğeler (teknik, nüfus, fikir hareketleri), ikinci grupta ise daha az etkileyici öğeler yer alır.

3- 18.yy.’ın sonuyla 19. yy.’ın ilk yarısında hangi gelişme sanayileşme olgusu açısından önem arz etmektedir?

- A) Küreselleşmenin yayılması
- B) Atomun parçalanması
- C) Elektrik motorunun kullanılması
- D) Buhar makinesinin icadı
- E) Havacılığın gelişmesi

Çözüm-3 (D)

18.yy.’ın sonuyla 19. yy.’ın ilk yarısı, buhar makinesi birinci sanayi devrimiyle buluşmuştur.

4- Hangisi aktif nüfusun bölünmesi ile oluşan ekonomi tipine örnek değildir?

- A) Gelişmemiş ekonomiler
- B) Kalkınma yolundaki ekonomiler
- C) Kalkınmış ekonomiler
- D) Dengesiz kalkınmış ekonomiler
- E) Gelişme yolundaki ekonomiler

Çözüm-4 (B)

Aktif nüfusun bu üç sektöre bölünüşünden dört ekonomi tipi ortaya çıkar:

1. Gelişmemiş ekonomiler: Tarımsal ağırlıklıdır, istihdamın % 50-70 arası tarım sektöründedir.
2. Gelişme yolundaki ekonomiler: ikinci sektör yüzdesindeki istihdam, üçüncü sektör istihdamını geçmektedir.
3. Dengesiz kalkınmış ekonomiler: Sanayileşmiş olmakla birlikte, daha çok tedarikçi konumunda olduklarından kriz-lerden çok etkilenirler. İkinci sektörün istihdamı üçüncü sektörü burada da geçer. Ancak birinci sektör mallarının üretimi ülkenin kimi bölgelerinde önemli olur. G. Kore ve İrlanda, bu ekonomi türünün örneklerdir.

4. Kalkınmış ekonomiler: AB'nin kuzey ülkeleri ve Kanada bu kapsamda yer alır. Burada üçüncü sektör en geniş istihdam yüzdesini oluşturur. Birinci sektör üretimi ve istihdamı çok küçülmüştür.

5- Hangisi eski dünya ekonomisi için doğru bir ifadedir?

- A) Global bir işbirliği vardır.
- B) Ekonomik serbestleşme ön plandadır.
- C) Ekonomiyi ulus devletler organize eder.
- D) Küreselleşme olgusu yaygındır.
- E) Devletin etkisi küçültülmeye başlanmıştır.

Çözüm-5 (C)

'Eski Dünya Ekonomisi' daha çok ulus-devlet tarafından organize edilirken, 'Yeni Dünya Ekonomisi' global bir iş birliği ağı içinde gerçekleşmektedir.

Yeni dünya düzeninde ekonomik serbestleşme ön plana çıkarken devletin etkisinin de büyüklüğünün de küçül-tülmesi yoluna gidilmiştir.

6- Transformasyon Ekonomileri olarak anılan ülkeler hangileridir?

- A) Latin Amerika
- B) Afrika
- C) Doğu Avrupa
- D) Uzak Doğu
- E) Kuzey Amerika

Çözüm-6 (C)

Transformasyon Ekonomileri olarak anılan Doğu Avrupa'nın eski sosyalist ülkelerinin işin başında piyasa eksenli kalınma kararını vermiş olmaları yeterli bir sonuç vermemiştir

7- Bir ekonomide gelir dağılımı değişirse hangisinin de değişmesi beklenir?

- A) Sosyal yapı
- B) Nüfus
- C) Fikir hareketleri
- D) Teknik
- E) Tasarruf

Çözüm-7 (E)

Bir ekonomideki gelir dağılımı değiştiğinde mutlak olarak tasarruf ve yatırım yapısında da değişiklik görülür.

8- Hangisi Euronun Dolara göre gelecekte daha anlamlı olmasının nedenleri arasında gösterilmez?

- A) Yüksek faiz uygulamaları
- B) Finansman krizleriyle ortaya çıkan resesyon
- C) Enerji fiyatlarının yüksekliği
- D) Bölgesel entegrasyonlar
- E) Savaş kayıpları

Çözüm-8 (A)

Euro, dolar para birimine göre gelecekte daha anlamlı olacaktır. Bu anlamlılığın sebepleri ise sırasıyla;

- Finansman krizleriyle ortaya çıkan resesyon, dünya genelinde, dolar para birimine bir güvensizlik oluşturmuştur.
- Enerji fiyatlarının yüksekliği, doları cazip bir araç olmaktan çıkardı. ABD'nin, başta Irak'taki 3000 milyar dolarlık savaş kayıpları, doları istikrarlı bir para birimi olmaktan çıkardı.
- ABD dünya genelinde birçok ülkede hem hakim hem de rezerv para olmakla birlikte, oluşan bölgesel entegrasyonlar, dolar yerine Euro'yu rezerv para olarak kullanma eğilimine girdi.

9- Hangisi BM tarafından oluşturulması planlanan Ekonomik Güvenlik İçin Uluslararası Kurul işlevlerinden birisi değildir?

- A) Küreselleşmedeki ana eğilimlerin belirlenmesi
- B) Tasarruf oranlarındaki artışlara öncülük edilmesi

- C) IMF, Dünya Bankası ve WTO arasında uyumun sağlanması
D) Devletler arasında diyalogun oluşturulması
E) Devlet-Dışı-Örgütler forumunun düzenlenmesi

Çözüm-9 (B)

Birleşmiş Milletler (BM) „Küresel Yönetim Esaslarını Belirleme Komitesi’ bir „Ekonomik Güvenlik İçin Uluslararası Kurul’ oluşturulmasını öneriyor. Yetkisi, danışman olarak sınırlı olacak bu kurulun, şu işlevleri üstlenmesi beklenmektedir:

1. Küreselleşmedeki ana eğilimlerin belirlenmesi ve uluslararası topluluğa iletilmesi.
2. IMF, Dünya Bankası ve WTO arasında uyumun sağlanması.
3. Devlet-Dışı-Örgütler forumunun düzenlenmesi ve bu kurul ile devletler arasında diyalogun oluşturulması.

10- Hangisi 20. YY gelişmeleri için yanlış bir ifadedir?

- A) Özgürlüklerin geliştiği bir dönemdir
B) Bu yüzyıla kapitalizm damgasını vurmuştur
C) 20. yy. bir elektronik çağdır
D) İngiltere’nin damgasını vurduğu ve tek hakim güç olduğu dönemdir
E) Üretici ve tüketiciler bir ekonomik ağın içinde bulunduğu dönemdir

Çözüm-10 (D)

20. yy. aşağıdaki ana gelişmeleri yaşamıştır.

- Yüzyıl, özgürlüklerin geliştiği bir dönem oldu.
- Bu yüzyıla kapitalizm damgasını vurdu. ABD başkanlarından T. Roosevelt’in sözleriyle, kapitalizm ve demokrasi bir bütünün parçaları haline geldi.
- 20. yy. bir elektronik çağı yaşadı, enformasyon maliyetinde, 1 ünite mikroçipin maliyeti, 1 milyon birim azaldı.
- Üretici ve tüketiciler bir ekonomik ağın içinde buluştu. 1913’de H. Ford’un üretim bandını geliştirmesinin ardından yığınsal üretim bu çağa damgasını vurdu.
- 20. yy. bir kıyım ve vahşet çağı olarak, ekonomik gelişmenin uygarlık yaratmaya yetmediği yargısını besledi.
- ABD’nin damgasını vurduğu ve tek hakim güç olduğu bu yüzyılda, 1989’daki „demir perde çöküşü’, ABD egemenliğinin güç kaybına yol açtı.

ULUSLARARASI EKONOMİK KURUMLAR VE GLOBAL EKONOMİK SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNDEKİ ROLLERİ

Doğru-Yanlış Soruları

1- AB ile ABD arasındaki yeni bir dünya işbirliğine göre ABD stratejik ve askeri misyonu, AB ise insani operasyonları üstlenmiştir. (D / Y)

2- IMF, 1980'de resmen işlem yapmaya başladı. (D / Y)

3- Bağımsız Ülkeler Topluluğu, 1992'de Türkiye'nin öncülüğüyle kurulmuş, Karadeniz'e sınırı olan ve olmayan 12 üye ülkeden oluşur. (D / Y)

4- Commonwealth, İngiltere İmparatorluğu'nun eski sömürgelerinden oluşan birliğe verilen addır. (D / Y)

5- Çin'in ekonomi politikalarında en önemli kozu „hassas ayar” denilen işlemi yapabiliyor olmasıdır. (D / Y)

Cevaplar:

- 1- (D)
- 2- (Y) (IMF, 1947'de resmen işlem yapmaya başladı.)
- 3- (Y) (Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİB), ...)
- 4- (D)
- 5- (D)

Boşluk Doldurma Soruları

1- 1800'den başlayıp 1945 yılındaki savaşın bitimine dek olan dönem olarak anılır.

2- DTÖ kurallarındana göre; imza eden taraf ülkelerin her birinin ticaret politikası diğer üyelerle ben-zeşik ve aynı kuralları içerecektir.

3- IMF ile imzalanan yardım sözleşmesine adı verilir.

4-, Latin Amerika'da bir 'Güney Ortak Pazarı' yaratmak üzere, 1991'de Arjantin, Brezilya, Paraguay ve Uruguay tarafından kurulmuştur.

5-, 1995'te kuruldu. Üye ülkeler arasındaki tarifelerin azaltılması ve ortadan kaldırılması amaçlıdır.

Cevaplar:

- 1- İngiliz Yüzyılı
- 2- Karşılıklılık
- 3- Stand-by Antlaşması
- 4- Mercosur
- 5- Dünya Ticaret Örgütü (WTO)

Test Soruları

1- 1991'den günümüze kadar olan dönemin temel özelliği hangisidir?

- A) İngiliz yüzyılı olma
- B) Tek kutuplu dünya düzeni
- C) Korumacı devlet anlayışı
- D) Amerikan yüzyılı
- E) Çok başlı yapı

Çözüm-1 (E)

1800'den başlayıp 1945 yılındaki savaşın bitimine dek olan dönem „İngiliz Yüzyılı“, 1945'ten 1990'a kadar olan dönem 'Amerikan Yüzyılı' olarak bilinir. Bu dönemde dünyada çift başlılık söz konusu iken 1991'den bugüne kadar olan dönem ise çok başlı (polizentrik) bir yapıdadır.

2- Hangisi 1996 yılında kurulan Artık Konseyi üyesi değildir?

- A) İngiltere
- B) Danimarka
- C) Finlandiya
- D) ABD
- E) Rusya

Çözüm-2 (A)

Kuzey Kutbu, dünya ekonomisinin görünmeyen en önemli çekişme alanını oluşturuyor. Bu çekişmeyi önlemek için 1996'da Arktik Konseyi (Arctic Council) kuruldu. Bu Konseye Danimarka, Finlandiya, İzlanda, İsveç, Norveç, Kanada, ABD ve Rusya üye oldu.

3- GATT Uruguay Turunda imzalanan nihai senet ile hangi alanda düzenlemeler yapılmamıştır?

- A) Fikri ve Sinai Mülkiyet Hakları
- B) Kamu ihaleleri
- C) Hizmetler Sektörü
- D) İnşaat ve Turizm
- E) Tarım Sektörü

Çözüm-3 (D)

Nihai Senet ile;

- Tekstil ve Konfeksiyon
- Fikri ve Sinai Mülkiyet Hakları
- Tarım Sektörü
- Hizmetler Sektörü
- Anti damping
- Koruma Önlemi Hakkı
- Kamu ihaleleri

kapsamında düzenlemeler yapılmıştır.

4- Gümrükler ve tarife dışı engeller kaldırılması DTÖ hangi kuralını işaret etmektedir?

- A) Karşılılık
- B) Liberalleşme
- C) Ayrıcalık uygulamama
- D) En çok kayrılan ülke
- E) Tek taraflı statü

Çözüm-4 (B)

Dünya Ticaret Örgütü'nün kuralları şöyle şekilleniyor:

- **Karşılıklılık:** İmza eden taraf ülkelerin her birinin ticaret politikası diğer üyelerle benzeşik ve aynı kuralları içerecektir.
- **Liberalleşme:** Gümrükler ve tarife dışı engeller kaldırılacaktır.
- **Ayrıcalık Uygulamama:** Taraflar birbirlerine tek taraflı ayrıcalıklı ticari statü ve özellikle „en çok kayrılan ülke“

konumu kazandıramayacaktır.

5- Dış ödeme krizine düşen ülkelere sunulan mali kolaylıklar hangisinin amacını oluşturmaktadır?

- A) IMF
- B) Dünya Bankası
- C) OECD
- D) GATT
- E) DTÖ

Çözüm-5 (A)

IMF'nin amaçları, uluslararası parasal iş birliğinin teşvik edilmesi ve uluslararası ticaretin genişletilmesi şeklinde genel hükümleri var. Ancak kurumu öne çıkarıp anlamlı kılan uygulama, dış ödeme krizine düşüp kurumdan destek isteyen ülkelere sunulan mali kolaylıklardır.

IMF'nin bir diğer amacı, cari işlemler kalemi altında yer alan döviz denetiminin, daha açık anlatımıyla döviz alma satma hakkını legalize etmesidir.

6- Hangisi IMF organı değildir?

- A) Governörler Konseyi
- B) İcra Kurulu
- C) Kalkınma Kurulu
- D) İcra Kurulu Direktörü
- E) IMF Meclisi

Çözüm-6 (E)

IMF'nin organları;

1. Governörler Konseyi,
2. İcra Kurulu,
3. İcra Kurulu Direktörü
4. Kalkınma Kurulu'dur.

7- IMF kredilerine başvuran ülkelerin göndermiş oldukları taahhünameye ne ad verilir?

- A) Stand-by anlaşması
- B) Niyet mektubu
- C) Konsültasyon
- D) Kefalet senedi
- E) Borç akdi

Çözüm-7 (B)

Ödemeler bilançosu krizine yardım, IMF kredisinin belli önlemlerin kararlı bir biçimde alınacağına ilişkin yükümlülük belgesi açılır.

Bu taahhünameyi düzenleyen tarafın belgesine '**Niyet Mektubu**', imzalanan yardım sözleşmesine, '**Stand-by Antlaşması**' adı verilir.

8- Hangisi gelişmekte olan ülkelerin IMF eleştirilerinden değildir?

- A) Kurum, ülke krizlerini kalkınmayı yok sayan bir biçimde ele almaktadır
- B) IMF konsültasyonları yol göstermekten çok ülkelerin ekonomik sorun yaşamasından sonra gerçekleştirilmektedir
- C) IMF sermayesinin yetersiz kalması nedeniyle verilen mali destek yetersizdir
- D) IMF'nin stand-by görüşmeleri çok kısa sürmesi
- E) IMF ülke konsültasyonlarını yaparken, saydam davranmamaktadır

Çözüm-8 (D)

Gelişmekte olan ülkelerin IMF'ye dönük yaptıkları eleştirileri şu noktalarda odaklamak mümkündür:

- Kurum, ülke krizlerini kalkınmayı yok sayan bir biçimde ele almaktadır. Siyasal müdahale öne çıkmaktadır.
- IMF ülke konsültasyonlarını yaparken, saydam davranmamaktadır. Siyasi tercihlerine göre bir bakış sergiliyor.
- IMF konsültasyonları yol göstermekten çok ülkelerin ekonomik sorun yaşamasından sonra gerçekleştirilmektedir.

- Sabit kur rejiminden sapma ve uluslararası spekülâtif fonların çokluğu, gelişmekte olan ülkeleri, ekonomik şoku ithal eder hale getirmektedir
- IMF'nin stand-by görüşmeleri çok uzun sürmesi
- IMF sermayesinin yetersiz kalması nedeniyle verilen mali destek yetersizdir

9- IMF'den üye ülkelerin geçici ödemeler dengesi sorununu çözmek amacıyla aldığı 12-20 ay vadeli kredilere ne ad verilir?

- A) Selektif kredi
- B) Konsorsiyum
- C) Stand-By
- D) Konsensüs
- E) Özel çekme hakkı

Çözüm-9 (C)

Stand-By Düzenlemesi: Üye ülkelerin geçici ödemeler dengesi sorununu çözmek amacıyla aldığı 12-20 ay vadeli kredilerdir. Bu fondan çekilişler üçer aylık dönemlerde gerçekleşir. Geri ödemeler her bir kullanım tarihinden sonraki 40-60 ay arasında gerçekleşir.

10- Hangisi IMF özel imkanlarından birisi değildir?

- A) Güçlendirilmiş Yapısal Uyum Kolaylığı
- B) Sistem Değişimi Kolaylığı
- C) Stand-By Kolaylığı
- D) Olağanüstü Finansman Kolaylığı
- E) Tampon Stok Finansman Kolaylığı

Çözüm-10 (C)

IMF'İN Özel İmkanları:

- Güçlendirilmiş Yapısal Uyum Kolaylığı
- Sistem Değişimi Kolaylığı
- Telafi Edici Finansman Kolaylığı
- Olağanüstü Finansman Kolaylığı
- Tampon Stok Finansman Kolaylığı